

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

e-ISSN: 3006-6166

Педагогічна наука і освіта XXI століття

Електронний науково-методичний журнал

Випуск 1

Засновано у 2023 році

Рівне – 2023

УДК 37: 001 «20»

П 24

Педагогічна наука і освіта XXI століття: електронний науково-методичний журнал. Вип. 1. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.: Г. П. Пустовіт; ред. кол.: Г. П. Пустовіт, Н. О. Остапчук та ін. Рівне: РДГУ, 2023. 166 с.

Тематична спрямованість наукового фахового видання. Спеціальності, за якими видання публікує наукові праці: 011 Освітні, педагогічні науки; 012 Дошкільна освіта; 013 Початкова освіта; 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями); 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 Спеціальна освіта; 017 Фізична культура і спорт.

Редакційна колегія

Головний редактор: **Пустовіт Григорій Петрович**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Остапчук Наталія Олександрівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики, Рівненський державний гуманітарний університет.

Члени редколегії:

Androszczuk Irena, доктор габілітований, професор, професор кафедри Педагогіки праці та андрагогіки Академії педагогіки спеціальної імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща);

Вихрущ Анатолій Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Дичківська Ілона Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Кобилянський Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності Вінницького національного технічного університету;

Коляда Наталія Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Україна;

Кучай Тетяна Петрівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та психології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ;

Павелків Катерина Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Юрій Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко Оксана Борисівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Pobirchenko Natalia, доктор габілітований, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніци (Республіка Польща);

Савчук Борис Петрович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника;

Сяська Інна Олексіївна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Юзик Ольга Протасівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Баліка Людмила Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Вілавуч Іван, доктор філософії, PhD, викладач I клініки анестезіології і інтенсивної терапії Варшавського медичного університету (Республіка Польща);

Гудовсек Оксана Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Казанішена Наталія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри біології та екології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Кіндрат Вадим Кирилович, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і практики фізичної культури і спорту Рівненського державного гуманітарного університету;

Костолович Тетяна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко Сергій Вікторович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання Рівненського державного гуманітарного університету;

Skwarek Beata, доктор наук гуманітарних, доцент факультету суспільних і гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніци (Республіка Польща).

Ціпан Тетяна Степанівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Упорядники: проф. Пустовіт Г. П., проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.

Оприлюднено за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 13 від 28 грудня 2023 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

ЗМІСТ

Пустовіт Г., Коняхін Ю. Ціннісно-орієнтаційна складова процесу формування професійних компетентностей майбутніх вчителів історії..	5
Bagrij M., Greczanik N. Etyka w działalności zawodowej: jej znaczenie i rola.....	18
Білавич І., Білавич Г., Борис У. Гігієнічне просвітництво дітей та дорослих у Галичині (кінець XIX – 30-ті рр. XX ст.) у контексті сьогодення.....	29
Коляда Н. Педагогічне краєзнавство як міждисциплінарне наукове знання.....	42
Павелків К. Структура та принципи функціонування освітнього середовища університету в контексті іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери.....	53
Розман І. Студентоцентрований підхід та цифрові технології як компетентнісна складова навчання.....	69
Баліка Л. Розвиток читацької компетентності здобувачів вищої педагогічної освіти в умовах діджиталізації.....	80
Hudovsek O. Peculiarities of aesthetic education of junior schoolchildren in out-of-school educational institutions of ukraine in the late 19th – early 20th century.....	90
Нечипорук Л., Петрук Л. Соціально-педагогічна робота щодо профілактики булінгу в шкільному освітньому середовищі.....	99
Петренко С. Проблема професійної підготовки майбутніх ІТ-фахівців у рецепціях вітчизняних науковців останнього десятиріччя.....	115
Стельмашук Ж. Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до організації волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку.....	130
Чалій Л. GPS-навігація як частина топографічної підготовки у туризмі..	141
Шамсутдинова М.-С. Формування ціннісного аспекта фахової підготовки майбутнього викладача іноземних мов.....	152

УДК [378. 016: 373. 3. 011. 3 – 051]: 36

Стельмашук Жанна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики виховання,
Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0003-2368-4209
e-mail: zhanna.stelmashuk@rshu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті розкрито роль навчальної дисципліни «Організація волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку» у процесі формування готовності майбутніх учителів початкових класів до організації волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку.

Визначено мету та завдання курсу. Схарактеризовано зміст лекційних та практичних занять з навчальної дисципліни, обґрунтовано їх можливості щодо формування готовності майбутніх учителів до організації волонтерської роботи з молодшими школярами.

З'ясовано, що під час лекційних та практичних заняттях широко використовуються інтерактивні технології навчання (ситуативного моделювання; технології опрацювання дискусійних питань («мозкова атака», «вільний мікрофон», «сократівські бесіди», дискусії, «дерево рішень», «килимok ідей», метод «Прес» тощо), рольові ігри), когнітивно орієнтовані технології (діалогічні методи навчання, проблемне навчання), проєктні та мультимедійні технології).

Наголошено, що вагомою складовою в освоєнні дисципліни є самостійна робота здобувачів вищої освіти, схарактеризовано окремі завдання, що носять творчий характер.

Доведено, що вивчення курсу сприяє підготовці висококваліфікованого майбутнього вчителя початкових класів, який володітиме запасом необхідних професійних знань, умінь і навичок, практичного досвіду з питань організації

волонтерської роботи, її супроводу, матиме стійку мотивацію та особистісні якості, необхідні для її здійснення з молодшими школярами.

Ключові слова: майбутні вчителі початкових класів, діти молодшого шкільного віку, волонтерська діяльність, готовність до волонтерської роботи, навчальна дисципліна «Організація волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку».

Постановка проблеми. Волонтерська діяльність є особливо актуальною в кризові періоди розвитку суспільства, що власне спостерігається сьогодні в Україні.

Мета волонтерської діяльності – об'єднання та мобілізація добровільних зусиль небайдужих членів суспільства задля позитивних змін у державі, а також спільного розв'язання загальних завдань та актуальних проблем.

У контексті означеного важливим є питання залучення до волонтерської роботи якомога більше учасників, включно з дітьми молодшого шкільного віку. Саме тому в закладі вищої освіти сьогодні є необхідністю формування готовності майбутніх педагогів до організації волонтерської діяльності молодших школярів, що стає результатом набуття ними спеціальних фахових знань та соціальних відносин під час освітнього процесу у ЗВО.

Аналіз останніх досліджень із проблеми. А. Бондаренко, Ю. Вдовцов [1], П. Горінов, Р. Драпушко [3], Т. Алексеєнко, А. Данілова, А. Конончук, Т. Куниця [5], Т. Журавель, Т. Лях, К. Пуха [7], Г. Скитьова [10] тощо. у своїх дослідженнях розглядають теоретико-практичні засади організації волонтерської роботи.

Роль волонтерської діяльності у формуванні особистості майбутнього вчителя початкової школи було предметом наукової розвідки Н. Гринькової, Ж. Стельмашук, А. Ваколюк [4] та ін. Р. Козубовський [6] розглядає особливості формування готовності соціальних працівників до волонтерської роботи як важливої передумови успішної професійної діяльності.

Науковий пошук засвідчив, що проблема ролі конкретного курсу в процесі формування готовності майбутніх вчителів до здійснення волонтерської діяльності з молодшими школярами є мало дослідженою.

Мета статті – розкрити роль навчальної дисципліни «Організація волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку» у формуванні готовності майбутніх вчителів початкових класів до організації волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою формування готовності майбутніх вчителів початкових класів до здійснення волонтерської діяльності до ОПП спеціальності 013 Початкова освіта (нормативний термін навчання 2 роки 10 місяців) було введено вибірково навчальну дисципліну «Організація волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку», на вивчення якої відводиться 3 кредити, що передбачає 14 лекційних годин, 16 практичних, а також 60 годин самостійної роботи.

Метою викладання курсу є оволодіння здобувачами освіти теоретико-методичними, психолого-педагогічними та практичними основами організації волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку у контексті викликів сучасності.

Завданнями навчальної дисципліни, що сприятимуть досягненню поставленої мети, є ознайомлення здобувачів освіти з сутністю понять «волонтерство», «волонтер», «волонтерський рух» та «волонтерська діяльність», нормативно-правовими та етичними засадами волонтерської діяльності, її генезою у світовій та вітчизняній практиці, значенням у вихованні особистості; сприяння формуванню уявлень майбутніх учителів початкових класів про специфіку, зміст, напрями та форми волонтерської діяльності з дітьми молодшого шкільного віку; оволодіння методикою організації волонтерської діяльності з молодшими школярами, методикою контактної взаємодії в процесі реалізації волонтерських програм та проєктів, в тому числі і під час війни; сприяння формуванню умінь реалізовувати різні форми і методи волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку, мотивувати їх до означеного виду діяльності; формування готовності здійснювати психолого-педагогічний супровід і надавати психосоціальну підтримку волонтерам [9].

Зміст курсу «Організація волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку» побудований задля формування у здобувачів вищої освіти зазначених в освітній програмі загальних та фахових компетентностей, програмних результатів навчання. Так, у процесі освоєння зазначеної дисципліни бакалаври початкової освіти формують здатність організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування; набувають умінь планувати та організовувати волонтерські заходи, використовуючи основні техніки спілкування з дітьми та дорослими людьми (батьками) тощо.

Результатом освоєння курсу є готовність майбутніх учителів початкових класів до організації волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку як інтегрована якість особистості, що відображає стійку мотивацію, позитивне ставлення до волонтерської діяльності, усвідомлення її особистісної та соціальної значущості, стійке позитивне бажання її здійснювати в початковій школі, прагнення до фахової самореалізації, підґрунтям яких є запас професійних знань, умінь і навичок, практичного досвіду з питань організації волонтерської діяльності, її супроводу, а також наявність особистісних якостей, необхідних для її реалізації, вміння здійснювати самоаналіз результатів педагогічних дій, зіставляючи їх з поставленою педагогічною метою [9].

Формування означеної готовності відбувається під лекційних та практичних занять, а також у процесі виконання завдань самостійної роботи. Здобувачам освіти в жана першому лекційному занятті надається інформація про матеріали з курсу, які розміщені на сайті кафедри теорії і методики виховання у розділі «Навчально-методичне забезпечення».

Навчальна дисципліна «Організація волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку» містить два змістові модулі: «Теоретичні засади волонтерської діяльності» та «Практичні аспекти організації волонтерської діяльності з дітьми молодшого шкільного віку».

Лекційні заняття першого модуля дають змогу здобувачам освіти набути знань та уявлень з історії виникнення та розвитку волонтерського руху в зарубіжній та вітчизняній практиці, нормативно-правового забезпечення волонтерської діяльності. Вони детально знайомляться з основними положеннями Закону України «Про волонтерську діяльність» (2011), а також важливими документами міжнародної правової бази волонтерства (Загальна декларація прав людини (1948), Конвенція про права дитини (1989), Резолюції та рекомендації ООН щодо волонтерства (2000, 2002), Загальна декларація волонтерства, прийнята на XVI Всесвітній конференції Міжнародної асоціації волонтерських зусиль (2001) тощо).

Бакалаври початкової освіти отримують знання про сутність понять «волонтерство», «волонтер» та «волонтерська діяльність», характерні риси волонтерства. Задля повноцінної та ефективної роботи з дітьми молодшого шкільного віку здобувачі освіти знайомляться з потенційними сферами та напрямками волонтерської роботи, зокрема в ЗЗСО, а також етичними засадами волонтерської діяльності.

Змістовий модуль «Практичні аспекти організації волонтерської діяльності з дітьми молодшого шкільного віку» забезпечує формування практичної готовності майбутніх педагогів до здійснення волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку.

Лекційний матеріал подається з використанням демонстрації презентацій та відеоматеріалів, створених у програмі PowerPoint, Prezi та Canva. Також практикується проведення проблемних лекцій, лекцій-дискусій, що особливо активізує здобувачів освіти під час викладання нового матеріалу.

Цікавим та зручним у користуванні під час курсу є Flinga – це веб-інструмент, який дозволяє легко створювати онлайн-середовища для спільної роботи: середовище мозкового штурму (FlingaWall) та спільна дошка (FlingaWhiteboard).

Цілком очевидно, що результативність навчання залежить осмисленого засвоєння знань, від рівня пізнавальної активності студента, тобто за умови перетворення здобувача освіти з пасивного учасника освітнього процесу на активного – на суб'єкта учіння. Відтак, виникає потреба у формування змістовних мотивів навчально-пізнавальної діяльності, структурування навчального матеріалу, а саме основне – використанні таких інноваційних технологій навчання, які активізують пошуково-творчу діяльність бакалаврів початкової освіти.

На початку кожного заняття акцентується увага на практичному значенні теми, що буде опрацьовуватись, здійснюється мотивація здобувачів освіти на її засвоєння. Далі майбутні вчителі переходять до навчально-пошукової частини практичного заняття, що містить блоки: інформаційно-дискусійний блок (обробка та обговорення теоретичних положень, понять теми різноманітними методами); практико-перетворюючий блок («занурення» здобувачів освіти у різні види активної діяльності (мислительна, ціннісно-орієнтаційна комунікативна, інтерактивна, проєктувальна, творча), що забезпечує оволодіння ними технологічною стороною майбутньої педагогічної діяльності; рефлексивний блок (передбачає роботу з власним досвідом, самоідентифікацію із освоєваними професійно-особистісними позиціями, самооцінку рівня просування в умовах конкретної теми); блок самоосвіти (орієнтує на самостійне вивчення літературних джерел з проблеми, що вивчається).

З метою реалізації означених завдань під час лекційних та практичних занять застосовуються інтерактивні технології навчання (ситуативного моделювання; технології опрацювання дискусійних питань («мозкова атака»,

«вільний мікрофон» «сократівські бесіди», дискусії, дерево рішень, «килимок ідей», метод «Прес»), рольові ігри), когнітивно орієнтовані технології (діалогічні методи навчання, проблемне навчання), проєктні та мультимедійні технології).

Наприклад, практичне заняття «Сутність волонтерства та волонтерської діяльності. Етичні засади волонтерської діяльності» побудовані як тренінг, що складається з низки інтерактивних вправ («Добрі справи», «Творчий портрет волонтера», «Цукерка», «Мотиви» тощо).

Доречною та цікавою для здобувачів освіти, на нашу думку, є вправа «Цукерка». Пропонуємо здобувачам об'єднатися у пари, де один учасник гратиме роль «потенційного волонтера», інший – «координатора волонтерської діяльності». Кожний «потенційний волонтер» отримує цукерку. «Потенційні волонтери» та «координатори» отримають кожен своє завдання. Час на його виконання – 5 хвилин, після чого необхідно помінятися ролями та виконати це ж завдання за 5 хвилин [7].

Завдання «потенційним волонтерам»:

1. Не віддавати цукерку в жодному разі!
2. Можна віддати цукерку тільки у тому випадку, якщо насправді це переконливо і важливо.

Завдання «координаторам»:

1. Отримати цукерку будь-якою ціною, як знак того, що людина погодилася стати волонтером – віддати свій час та ресурси.
2. Використати будь-яку стратегію або тактику, аби досягти результату.

Запитання для обговорення:

- Скільки «потенційних волонтерів» віддали свою цукерку?
- Які почуття ви переживали, коли грали роль «потенційного волонтера»?
- Які почуття у вас були під час виконання ролі «координатора»?
- Яке конкретне висловлювання ви використали, щоб вмовити «потенційного волонтера»?
- Яке конкретне висловлювання переконало «потенційного волонтера» погодитися?

Далі запитуємо в учасників: «Що змусило «потенційних волонтерів» віддати цукерку?» (відповіді фіксуються на аркуші для фліпчарту).

Задля виконання вправи «Творчий портрет волонтера» академічну групу ділимо на мікрогрупи, кожній з яких пропонується скласти творчий портрет волонтера (риси, якості, знання, уміння тощо) і презентувати його.

Цікавою для здобувачів освіти є вправа «Мотиви», де необхідно пригадати свій досвід волонтерства або ситуації, у яких майбутні вчителі допомагали та подумати, чому це робили. Наслідком обговорення є створення схеми «Основні мотиви волонтерської діяльності».

Окрім того, здобувачі освіти за часом (до практичного заняття) розробляють та проводять опитування дітей молодшого шкільного віку для дослідження їх уявлень про волонтерство, ставлення та форми участі у волонтерській діяльності. Уже під час практичного заняття вони презентують матеріали проведених досліджень та роблять відповідні висновки, включаються до панельної дискусії «Мотивація дітей молодшого шкільного віку до волонтерської діяльності».

Під час виконання практичних завдань здобувачі освіти набувають умінь і навичок психологічного супроводу і підтримки волонтерів-початківців, розробки напрямків, змісту та форм волонтерської роботи з молодшими школярами.

Цінним для формування готовності майбутніх учителів початкової освіти до волонтерської діяльності з молодшими школярами є практичне заняття на тему «Форми та методи волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку» (4 год). Наприклад, їм пропонується інтерактивна вправа «Килимок ідей», метою якої є зібрання якомога більшої кількості потенційних форм реалізації волонтерської діяльності з молодшими школярами.

Значний потенціал для набуття необхідних програмних результатів навчання здобувачами освіти є вправа «Калейдоскоп ідей для волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку», розробка календаря добрих справ, дерева благодійності (волонтерства) на рік з дітьми молодшого шкільного віку, листівки (ролика) для благодійної акції чи ярмарку та ін.

Майбутні вчителі початкової школи знайомляться з методикою підготовки благодійних проєктів, їх прикладами та, користуючись методичним паспортом проєкту, розробляють власні волонтерські проєкти для дітей молодшого шкільного віку і презентують їх під час практичного заняття.

«Щедрий вівторок» – це добродійна акція, яка відзначається у різних країнах і полягає в тому, що люди об'єднуються навколо благодійних проєктів та надають допомогу тим, хто потребує. Одне із завдань, яке пропонується під час практичних занять, є запропонувати ідеї проведення зазначеної акції з молодшими школярами.

Безсумнівно важливим для здобувачів освіти є створення у парах плану роботи «Школи волонтера-початківця», яка може містити заняття, спрямовані на розуміння молодшими школярами ролі та сутності волонтерської, благодійної діяльності, їх напрямки та форми участі; розвиток мотивації на участь у волонтерській діяльності; формування рис та якостей, необхідних для успішної волонтерської діяльності (доброта, емпатія, толерантність, милосердя, співчуття та ін.); психосоціальна підтримка волонтерів-початківців (ігри, арт-терапія, казкотерапія, руханки тощо. для зняття емоційного напруження); зустрічі з волонтерами тощо.

Також одним із завдань є розробка тренінгового заняття (квест, бесіда тощо на вибір) для дітей молодшого шкільного віку для ознайомлення їх з поняттям «волонтер», його сутністю, рисами волонтерів, аби зацікавити їх волонтерством.

Під час виконання самостійної роботи майбутні вчителі готують презентацію «Історичні передумови розвитку волонтерства в Україні. Меценатство видатних людей України: гетьмана Петра Сагайдачного, Івана Виговського, Івана Мазепи, Кирила Розумовського тощо», есе на тему «Волонтерство в умовах війни», ознайомлюються з діяльністю Шкіл волонтерів (волонтерських центрів), що діють на базі закладів загальної середньої освіти та ін. [9]. Здобувачі освіти аналізують діяльність однієї з українських благодійних організацій (Благополуччя дітей», «Центр волонтеріату» «Добра воля», «Руєвіт», «Скарбниця надії» та ін.).

Мотивація здобувачів вищої освіти до організації волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку формується через використання системи відповідних форм та методів навчання, стимулювання, заохочення, залучення до проектної діяльності, неформальної освіти, участі у спільних соціальних проєктах. Так, під час освоєння навчальної дисципліни майбутні педагоги проходять онлайн-курси «Волонтерство під час війни» [2] та «Рятуй, не ризикуй» [8], що є актуальними в контексті викликів сучасності.

Через виконання завдань творчого, дискусійного та інтерактивного характеру здобувачі освіти мають можливість засвоїти ключові положення курсу, набути практичних умінь та навичок здійснення волонтерської діяльності на практиці.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, попри нетривалий досвід викладання вибіркового курсу «Організація волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку», можемо констатувати його ефективність для

формування загальних та фахових компетентностей майбутніх учителів початкових класів, зокрема їх готовності до волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко А., Вдовцов Ю. Посібник по роботі з волонтерами. Київ, 2021. 164 с.
2. Волонтерство під час війни: онлайн-курс. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/coursev1:Prometheus+VW101+2022_T3/about (дата звернення 01.12.2023)
3. Горінов П, Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. 240 с.
4. Гринькова Н. М., Стельмашук Ж. Г., Ваколюк А. М. Роль волонтерської діяльності у формуванні особистості майбутнього вчителя початкової школи. URL: <https://ojs.itup.com.ua/index.php/iiu/article/view/253> (дата звернення 10.12.2022р.)
5. Добročинна діяльність школярів: методичні рекомендації / Т. Ф. Алексеєнко, А. П. Данілова, А. І. Конончук, Т. Ю. Куниця / під заг. ред. Т. Ф. Алексеєнко. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2015. 104 с.
6. Козубовський Р. Формування готовності соціальних працівників до волонтерської роботи як важлива передумова успішної професійної діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота»*. 2014. Вип. 25. С.96–97.
7. Менеджмент волонтерських програм: посібник для підготовки менеджерів волонтерських програм / За заг. ред. Т. І. Сила, Т. Л. Лях; авт. кол.: Т. Журавель, Т. Лях, К. Пуха та ін. Київ: ФОП Буря О. Д., 2020. 174 с.
8. Рятуй, не ризикуй: онлайн-курс. URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/2360?utm> (дата звернення 01.12.2023)
9. Стельмашук Ж. Г. Формування готовності здобувачів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта до організації волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку. *Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-методологічні та прикладні аспекти*: матеріали VI Всеукр. Наук.-практ. Конф. з міжнар. участю (м. Умань, 31 трав. 2023 р.). С.205–208.
10. Школа волонтерів: Навчальний посібник / За заг.ред. Г. С. Скитьової [Авторський колектив: Брик Я. А., Говорун Н. В., Дементьев В. В., Лащук О. М., Мельник О. В., Потій О. В., Скитьова Г. С., Тищенко М. П.]. Київ: 2016. 167 с.

REFERENCES

1. Bondarenko A., Vdovtsov Yu. Posibnykporoboti z volonteramy [Manual for Working with Volunteers]. Kyiv, 2021. 164 s. [in Ukrainian]

2. Volonterstvo pid chas viiny: onlain-kurs [Volunteering During the War: Online Course]. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/coursev1:Prometheus+VW101+2022_T3/about (data zvernennia 01.12.2023) [in Ukrainian]
3. Horinov P, Drapushko R. Volonterska diialnist v Ukraini: sotsialno-pravove doslidzhennia: monohrafiia [Voluntary Activity in Ukraine: Socio-legal Research: Monograph]. Kyiv: Derzhavnyi instytut simeinoi ta molodizhnoi polityky, 2022. 240 s. [in Ukrainian]
4. Hrynkova N. M., Stelmashuk Zh. H., Vakoliuk A. M. Rol volonterskoi diialnosti u formuvanni osobystosti maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly [The Role of Volunteering in the Formation of the Personality of the Future Primary School Teacher]. URL: <https://ojs.itup.com.ua/index.php/iiu/article/view/253> (data zvernennia 01.12.2023) [in Ukrainian]
5. Dobrochynna diialnist shkoliariv: metodychni rekomendatsii [Charitable Activities of Schoolchildren: Methodical Recommendations] / T. F. Aliksieienko, A. P. Danilova, A. I. Kononchuk, T. Yu. Kunytsia / pid. zah. red. T. F. Aliksieienko. Nizhyn: Vydavets PP Lysenko M. M., 2015. 104 s. [in Ukrainian]
6. Kozubovskyi R. Formuvannia hotovnosti sotsialnykh pratsivnykiv do volonterskoi roboty yak vazhlyva peredumova uspishnoi profesiinoi diialnosti [Formation of Readiness of Social Workers for Volunteer Work as an Important Prerequisite for Successful Professional Activity]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Pedahohika, sotsialna robota». 2014. Vyp. 25. S.96–97. [in Ukrainian]
7. Menedzhment volonterskykh proham: posibnyk dlia pidhotovky menedzheriv volonterskykh proham [Management of Volunteer Programs: a Guide for Training Managers of Volunteer Programs] / Zazah. red. T.I. Syl'a, T.L. Liakh; avt. kol.: T. Zhuravel, T. Liakh, K. Pukhatain. Kyiv: FOP Buria O. D., 2020. 174 s.
8. Riaturi, neryzykui: onlain-kurs [Save, Don't Risk: Online Course]. URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/2360?utm> (data zvernennia 01.12.2023) [in Ukrainian]
9. Stelmashuk Zh. H. Formuvannia hotovnosti zdobuvachiv vyshchoi osvity spetsialnosti 013 Pochatkova osvita do orhanizatsii volonterskoi roboty z ditmy molodshoho shkilnoho viku [Formation of the Readiness of Applicants for Higher Education in the Specialty 013 Primary Education for the Organization of Volunteer Work with Children of Primary School Age]. Prosotsialna osobystist u hendernomu vymiri: teoretyko-metodolohichni ta prykladni aspekty : materialy VI Vseukr. Nauk.-prakt. Konf. Z mizhnar. uchastiu (m. Uman, 31 trav. 2023 r.). S.205–208. [in Ukrainian]
10. Shkola volonteriv [School of Volunteers: training manual]: Navchalnyi posibnyk / Zazah. red. H. S. Skytovoї [Avtorskyi kolektyv: Bryk Ya. A., Hovorun N. V., Dementiev V. V., Lashchuk O. M., Melnyk O. V., Potii O. V., Skytova H. S., Tyshchenko M. P.]. Kyiv: 2016. 167 s. [in Ukrainian]

FORMATION OF READINESS OF FUTURE TEACHERS OF PRIMARY SCHOOL TO THE ORGANIZATION OF VOLUNTEER WORK WITH CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE

Zhanna Stelmashuk

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Associate Professor at the Department of Theory
and Methods of Education,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0003-2368-4209,

e-mail: zhanna.stelmashuk@rshu.edu.ua

Abstract. The article deals with the role of the educational discipline «Organization of volunteer work with children of primary school age» in shaping the readiness of future primary school teachers to organize volunteer work with children of primary school age. The purpose and tasks of the course are defined. The content of lectures and practical classes on the subject is characterized, and their possibilities for forming the readiness of future teachers to organize volunteer work with younger schoolchildren are substantiated.

It was found that during lectures and practical classes, interactive learning technologies are widely used (situational modeling; technologies for working out discussion questions («brainstorming», «free microphone», «Socratic conversations», discussions, decision tree, «ideas mat», method «Press», etc.), role-playing games), cognitively oriented technologies (dialogic teaching methods, problem-based learning), project and multimedia technologies). It is emphasized that independent work of students of higher education is an important component in mastering the discipline, individual tasks of a creative nature are characterized.

Attention is focused on the need to learn online courses that will contribute to the formation of the readiness of education seekers for the specified problem. It has been proven that studying the course contributes to the preparation of a highly qualified future primary school teacher, who will possess the necessary professional knowledge, abilities and skills, practical experience in the organization of volunteer work, its support, will have stable motivation and personal qualities necessary for its implementation with younger schoolchildren.

Keywords: future primary school teachers, children of primary school age, volunteering, readiness for volunteer work, educational discipline «Organization of volunteer work with children of primary school age».

Стаття надійшла до редакції 11.12.2023 р.

Електронне науково-методичне видання

**Педагогічна наука і освіта
XXI століття**

Науково-методичний журнал

Випуск 1

Упорядники:

**проф. Пустовіт Г. П., проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.,
доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.**

Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ

Рекомендовано до оприлюднення 28.12.2023 р.
Ум. друк. арк. 9,5.

П 24 **Педагогічна наука і освіта XXI століття:** науково-методичний журнал. Вип. 1. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.: Г. П. Пустовіт; ред. кол.: Г. П. Пустовіт, Н. О. Остапчук та ін. Рівне: РДГУ, 2023. 166 с.

УДК 37: 001 «20»

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023